

250010

การศึกษาร่วมเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างบทละครในกับบทละครนอก
พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

อัญญา งามนวล

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวารสาร
คดีละครปริศนาฤๅศิลป์ศาสตราจารย์
สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

600254686

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

250010

การศึกษาเปรียบเทียบรสวรรณคดีระหว่างบทละครในกับบทละครนอก
พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

อ่อมขวัญ ชาวละออง

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบส
วรรณคดีระหว่างบทละครในกับบทละครนอก พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
นภลัย" ของ อ้อมขวัญ ชาวละออง เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วนิดา บำรุงไทย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทิพย์สุดา นัยทรัพย์)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๙ พฤษภาคม 2555

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์วนิดา บำรุงไทย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์ ที่ได้อุทิศส่วสละเวลาอันมีค่ามาให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และรองศาสตราจารย์ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สนม ครุฑเมือง รองศาสตราจารย์ นาว่าโท ดร.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาส เพ็งพุ่ม ที่ให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนความรู้ จนนำมาสู่หัวข้อการทำวิทยานิพนธ์รวมทั้งขอเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงและเรียบร้อย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีให้กว้างขวาง ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

อ้อมขวัญ ชาวละออง

ชื่อเรื่อง	การศึกษาเปรียบเทียบรสวรรณคดีระหว่างบทละครในกับบทละครนอก พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ผู้วิจัย	อ้อมขวัญ ชาวละออง
สถานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์วนิดา บำรุงไทย
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554
คำสำคัญ	อิเหนา รามเกียรติ์ สังข์ทอง ไชยเชษฐา ไกรทอง มณีพิชัย คาวี พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

บทคัดย่อ

250010

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารสวรรณคดี ในบทละครพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยเปรียบเทียบระหว่างบทละครในเรื่อง **อิเหนา** และ **รามเกียรติ์** กับบทละครนอก 5 เรื่องคือ **สังข์ทอง** **ไชยเชษฐา** **ไกรทอง** **มณีพิชัย** และ **คาวี** ผลการศึกษาพบในสาระสำคัญคือ ศกฺยคารรสเป็นรสที่พบมากในวรรณคดีทุกเรื่อง โดยเป็นไปตามเนื้อหาของเรื่องที่ใหญ่เน้นเรื่องความรักเป็นแนวเรื่องหลัก ส่วนรสอารมณ์อื่นที่ปรากฏอย่างสำคัญเช่นเดียวกันในทุกเรื่องคือกรณารส และเราทรรส ส่วนลักษณะแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างบทละครนอกกับบทละครในที่ศึกษาครั้งนี้ คือ รสอารมณ์ด้านเสาวรจณีหรือบทชมหรือพรรณนาความงามของตัวละครตลอดจนถึงต่างๆ กล่าวคือบทละครในทั้งสองเรื่องคือ **รามเกียรติ์** และ **อิเหนา** เน้นการเสนาอรสอารมณ์ดังกล่าวเป็นจำนวนมากอย่างเห็นได้ชัด โดยมีครบทุกกระบวนและมีจำนวนมากครั้ง ได้แก่การชมโฉม ชมสถานที่ ชมธรรมชาติ ชมกองทัพ ชมรถ และชมสัตว์ ในขณะที่บทละครนอกเกือบทุกเรื่องไม่เน้นบทเสาวรจณี คือมีเพียงบทชมโฉมที่ปรากฏในเกือบทุกเรื่อง จำนวนๆไม่มากครั้ง ยกเว้นเรื่อง **ไกรทอง** และไม่มีบทชมอื่นๆเลย ทั้งนี้เพราะว่าบทละครในเป็นศิลปะการแสดงที่เน้นกระบวนกรร่ายรำ เพื่อความเพลิดเพลินทางอารมณ์และการทัศนาศนา ในขณะที่บทละครนอกเน้นการนำเสนอที่กระชับจับใจ รวดเร็วทันใจ ไม่ต้องการเน้นศิลปะการร่ายรำมากนัก

Title A COMPARATIVE STUDY OF EMOTION LITERATURE
BETWEEN KING RAMA II'S PLAYS IN AND OUT OF COURT

Author Ormkhwan Kaowlaong

Advisor Associate Professor Wanida Bumrungthai

Co – Advisor Associate Professor Supapron Kongsirirat, Ph.D.

Academic Paper Thesis M.A. in Thai Language,
Naresuan University, 2011

Keywords Inour, Ramakian, Sangtong, Chaiyachet, kraitong,
Manee-phichai, Kawee, King Rama II's

ABSTRACT

250010

The purpose of this thesis was to study emotion literature of King Rama II's the play by comparative between the play in, Inour and Ramakian with the play out of five stories e.g. Sangtong, Chaiyachet, Kraitong, Manee-phichai and Kawee. The result of the study found that the important substance is sentiments that were found very much in all literature by the most substance of the stories emphasized about the love is a principle. Part the temper other it is important also with in every story was Karunarot and Rowtarot. Different part clearly between the play in and the play out were the temper of Sauwarot aspects or descriptive the beauty of the actors and things of the play both the Inour and Ramakian by emphasized the presenting temper clearly. Which, it completed in every procedure and a lot of time e.g. praises; place, nature, army, car and all animals. While the play out almost in every story isn't emphasized the play Sauwarot-Chanees, which have only praise the appearance in all stories, amount is a few, except the Kraitong and not the play of praise other. Because of the play in, is the art of the performance that emphasized dancing for entertainment of the temper and praise. While, the play out emphasized the fittedness, speed, but, not emphasize dancing arts

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย.....	2
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.....	2
เกณฑ์ศึกษาวิเคราะห์.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทละครใน เรื่อง อิเหนา และ รามเกียรติ์.....	6
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง ไชยเชษฐา ไกรทอง มณีพิชัย คาวี.....	9
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับรสรวรรณคดี.....	10
3 รสรวรรณคดีในบทละครเรื่อง อิเหนา และ รามเกียรติ์	20
พระราชนิพนธ์บทละครใน เรื่อง "อิเหนา".....	20
พระราชนิพนธ์บทละครในเรื่อง "รามเกียรติ์".....	51
4 รสรวรรณคดีบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง ไชยเชษฐา ไกรทอง มณีพิชัย คาวีและการศึกษาเปรียบเทียบกับรสรวรรณคดีในบทละครใน.....	81
บทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง.....	81
บทละครนอกเรื่อง ไชยเชษฐา.....	106
บทละครนอกเรื่อง ไกรทอง.....	123
บทละครนอกเรื่อง มณีพิชัย.....	133

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทละครนอกเรื่อง คาวี.....	139
ผลการศึกษาวิจัย.....	152
5 บทสรุป.....	156
สรุปและอภิปรายผล.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	159
บรรณานุกรม.....	160
ประวัติผู้วิจัย.....	166

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครใน เรื่อง อิเหนา..... 50
2	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครใน เรื่อง รามเกียรติ์..... 79
3	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง..... 105
4	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครนอก เรื่อง ไชยเชษฐา..... 122
5	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครนอก เรื่อง ไกรทอง..... 132
6	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครนอก เรื่อง มณีพิชัย..... 138
7	สรุปสุวรรณคดีบทพระราชนิพนธ์บทละครนอก เรื่อง คาวี..... 151
8	เปรียบเทียบสุวรรณคดีระหว่างบทละครในกับบทละครนอกพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย..... 152